

విద్యా హక్కుకు చట్టపరమైన రక్షణ - ఆర్టీఈ

జూలై 19 తరువాయి

విద్యాహక్కు చట్టం - 2009

- 1882 హంటర్ కమిషన్ నుంచి 2009 వరకు జరిగిన సదస్సు పోరాట ఫలితమే విద్యాహక్కు చట్టం
- విద్య ప్రాథమిక హక్కు : అందరికీ ఉచిత నిర్బంధ ప్రాథమిక విద్య అనే అంశంపై అధ్యయనం చేయడానికి 1994లో సైకియ కమిటీని నియమించారు. ఈ కమిటీ సిఫారసులో ప్రాథమిక విద్యను సాధించడానికి DPEP (District Primary Education Program) ను ఏర్పాటు చేశారు.
- భారత రాజ్యాంగంలో 45వ అధికరణలో ఆదేశిక సూత్రాలను అనుసరించి 6-14 సంవత్సరాల వయస్సు ఉన్న వారందరికీ ఉచిత నిర్బంధ ప్రాథమిక విద్య అని వేర్కొన్నారు.
- 2002, డిసెంబర్ 12న భారత రాజ్యాంగం 86వ సవరణ ద్వారా 21(ఎ) అధికరణలో విద్యాహక్కు అని వేర్కొన్నారు.
- హక్కును చట్టపరమైన రక్షణ కల్పించడానికి 2005 నుంచి కింది 10 అధ్యాయాలతో పార్లమెంటులో ప్రవేశపెట్టారు.



డీఎస్సీ ప్రత్యేకం
విద్యాదృక్పథాలు

- 6-10 సంవత్సరాల వారందరికీ ఉచిత నిర్బంధ ప్రాథమిక విద్య
- విద్యను అందించడంలో రాష్ట్రాలకు కూడా బాధ్యత
- ఉపాధ్యాయుని బాధ్యత
- గుణాత్మక విద్య
- రాజ్యాంగాన్ని అనుసరించి సిలబస్ రూపకల్పన
- సమాజత్వం, సామాజిక న్యాయం, లౌకిక
- విద్యార్థి అధ్యయన సమయంలో పాలన సంబంధ ఇబ్బందులకు గురిచేయకూడదు (సమోచక ప్రాధాన్యం)
- విద్యార్థి అధ్యయన సమయంలో ప్రవేశపరీక్షలు నిర్వహించడం కానీ డోనేషన్/ క్యాపిటలేషన్ వంటివి వసూలు చేయరాదు
- విద్యార్థి అధ్యయన సమయంలో తల్లిదండ్రులను

ట్రీనినిగ్ టెక్నాలజీ హాజరుకాకుండా చూడాలి
10. ఈ చట్టం అమలు జరిగిన 3 సం.లలోపు (నైట్ బర్సన్) అందుబాటులో పాఠశాలల ఏర్పాటుకు ప్రభుత్వాల బాధ్యత వహించాలి
▶ నైట్ బర్సన్/ అందుబాటులో పాఠశాలలు అంటే 1 కి.మీ పరిధిలో 1-5 తరగతుల పాఠశాల 3 కి.మీ పరిధిలో 6-8 తరగతుల పాఠశాలను ఏర్పాటు చేయాలి.
▶ వీటిని 2009, జూలై 20న రాజ్యసభ ఆమోదించింది
▶ 2009, ఆగస్టు 4న లోక్ సభ ఆమోదించింది
▶ 2009, ఆగస్టు 26న రాష్ట్రపతి సంతకం చేయడంతో దీన్ని ఆర్టిఐఈ యాక్ట్ 2009గా వేర్కొంటారు
▶ 2010, ఏప్రిల్ 1 నుంచి జమ్మూ కశ్మీర్ కు మినహాయింపు ఇవ్వాలి భారతదేశం మొత్తానికి ఈ చట్టాన్ని వర్తింపజేశారు.
▶ ఆర్టిఐఈ 370, 35(ఎ) ను అనుసరించి ఈ చట్టం జమ్మూ కశ్మీర్ కు కూడా వర్తిస్తుందని నిపుణులు అభిప్రాయం
▶ ఈ చట్టంలో 7 అధ్యాయాలు 38 సెక్షన్లు ఉంటాయి

దుర్గాప్రసాద్
సీనియర్ ఫ్యాకల్టీ,
ఇంటర్ స్టడీస్ ల్యాలీ,
వికారాబాద్

విద్యాహక్కు చట్టం - 2009

ప్రాథమిక సమాచారం (Preliminary Information)

- విద్యాహక్కు చట్టం 2009 (అధ్యయనం 2009)
- జమ్మూకశ్మీర్ కు మినహాయింపు
- సముచిత ప్రభుత్వం (కేంద్రం, రాష్ట్రాలు, కేంద్ర పాలిత ప్రభుత్వం)
- Capitation fees/donation ప్రభుత్వం నిర్ణయించిన షీటు మించి వసూలు చేసేవి
- పిల్లల వయస్సు 6-14 సంవత్సరాలు
- అణగారిన వర్గం (ఎస్సీ, ఎస్టీ, సీడబ్ల్యూఎస్ఎస్, అనాథలు, వీధి బాలులు)
- బలహీన వర్గం (టీసీలు, మైనారిటీలు, వార్ధిక ఆదాయం రూ.60,000 కంటే తక్కువ కలిగి ఉన్న 'ఓసీ'లు)
- ప్రాథమిక విద్య (1-8 తరగతి) (జీ)-సంరక్షకులు (తల్లిదండ్రులు, కోర్టు నియమించిన సంరక్షకులు)
- స్థానిక ప్రభుత్వం (లోకల్ గవర్నమెంట్), మున్సిపాలిటీ, జిల్లా పరిషత్, పంచాయతీ, వీటి పరిధిలోని అధికారులను స్థానిక అధికారులు అంటారు. కలెక్టర్, డిజిపి, ఎంజిపి, సర్పంచ్, హెచ్ఎం, ఉపాధ్యాయులు

అధ్యాయం 1

- కేంద్రప్రాంతీయ విద్యాహక్కు చట్టం పర్యవేక్షణ బాధ్యతలు కలిగిన సంస్థ NCPDR (National Commission for Protection of Child Rights) జాతీయ బాలల హక్కుల పరిరక్షణ సమితి ఎన్సీపీఆర్ - ప్రధాన కార్యాలయం - ఢిల్లీ
- బాలల హక్కుల చట్టం 2005ను అనుసరించి ఎన్సీపీఆర్ ఆర్డెన్ 2007లో ఏర్పాటు చేశారు
- ఎన్సీపీఆర్ తొలి చైర్మన్ గా రామన్ మెగినె అవార్డు గ్రహీత కాంత సిన్హా
- గతంలో రంగారెడ్డి జిల్లాలోని శంకరమ్మ గ్రామంలో ఏర్పాటు చేసిన ఎంపీ ఫౌండేషన్ (మామిడిపూడి వెంకటరంగయ్య ఫౌండేషన్)కు వ్యవస్థాపక కార్యదర్శిగా పనిచేశారు
- ఈ ఫౌండేషన్ ముఖ్య ఉద్దేశం బాలలార్థిక వ్యవస్థ నిర్మాణం
- చట్టానికి అనుబంధంగా చివరిలో చేర్చారు. దీనిలో పాఠశాల పనిదానాలు, ఉపాధ్యాయ విద్యార్థుల నిషేధి, వివరాలు
- పాఠశాల
- ఇది 4 రకాలు
- గవర్నమెంట్ స్కూల్ (ఓ)
- ఎయిడెడ్ స్కూల్ (ఓ)

- 1854 సం.లో వాడెన్ ఉడ్ / ఉడ్స్ డిస్కాం సిఫారసుతో ఎయిడెడ్ స్కూల్ కు నాంది పలికారు
- నిర్బంధ కేటగిరీ
- నిర్బంధ కేటగిరీ (సెనియర్ స్కూల్) (అందరీ సంప్రదించగలవారు)
- కేంద్రీయ విద్యాలయం (కేవీఎస్), నవోదయ విద్యాలయం, సైనిక్ స్కూల్ (కేజీ బీబీ) (6-12), సాంఘిక సంక్షేమ (సోషల్ వెల్ఫేర్), ఎస్సీ సంక్షేమ, ఎస్టీ సంక్షేమ రెసిడెన్షియల్ పాఠశాలలు అత్రమ్ (ఎస్సీ), టిఎస్ఎస్ఎస్ (తెలంగాణ స్టేట్ స్కూల్స్ స్కూల్స్)
- రాష్ట్ర స్థాయిలో విద్యాహక్కు చట్టం పర్యవేక్షణ బాధ్యత కలిగిన సంస్థ (ఎన్సీపీఆర్) రాష్ట్ర బాలల హక్కుల పరిరక్షణ సమితి
- రాష్ట్రంలో ఎన్సీపీఆర్ ఏర్పాడేంత వరకు ఈ చట్టం అమలు జరిగిన 6 నెలలలోపు రాష్ట్ర విద్యాహక్కు పరిరక్షణ అథారిటీని స్థాపించాలి.
- చైర్మన్, 4 సభ్యులు ఉంటారు.
- విద్యా విషయంకాగా పేరుపొందిన వ్యక్తిగా, రాష్ట్ర హైకోర్టు న్యాయమూర్తి గా, బాలల విషయంలో కృషి చేసిన వ్యక్తిగాని అయి ఉండాలి. ఈ అథారిటీ ఎన్సీపీఆర్ ఏర్పాడిన తరువాత రద్దవుతుంది.

ఉచిత నిర్బంధ విద్యా హక్కు
▶ సెక్షన్ 3 - ఎన్1, ఎన్2 పాఠశాలలో అన్ని వర్గాల వారు ప్రాథమిక విద్యను ఉచితంగా పూర్తి చేసుకోవచ్చు.
▶ సెక్షన్ 4 - వయస్సుకు తగిన తరగతిలో నేరుగా ప్రవేశం. ఈ విధంగా చేసిన పిల్లలకు ప్రత్యేక శిక్షణను అందించాలి బాధ్యత ఉపాధ్యాయులది.
▶ ఏదైనా కారణం వల్ల 14 సంవత్సరాలలోపు ప్రాథమిక విద్య పూర్తి కాకపోతే ఆ తరువాత కూడా వారు

సముచిత ప్రభుత్వం, స్థానిక ప్రభుత్వం, సంరక్షకుల విధులు
▶ సెక్షన్ 6 - ఒక కిలోమీటర్ పరిధిలో, 3 కి.మీల పరిధిలో పాఠశాలల ఏర్పాటుకు అన్ని ప్రభుత్వాల బాధ్యత వహించాలి. 1 కిలోమీటర్ పరిధిలో పాఠశాల ఏర్పాటుకు ఉండాలి కనీస పిల్లల సంఖ్య '20'
▶ సెక్షన్ 7 - ఈ చట్టంలోని నిబంధనలను అమలు చేయడానికి కావాల్సిన నిధులను సమకూర్చుకోవాలి బాధ్యత కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలది
▶ కేంద్ర ప్రభుత్వ ప్రత్యేక విధులు
▶ మూలధన ఆవరణ వ్యయ అంచనాలను కేంద్రమే నిర్ణయిస్తుంది
▶ ఉపాధ్యాయులకు ప్రమాణాలను రూపొందిస్తుంది
▶ ఎన్సీపీఆర్ రూపకల్పన, అభివృద్ధి
▶ రాష్ట్రాలు ఈ కేటగిరీలను నిర్వహించే సేవలను పూర్తి గా, బాలల విషయంలో కృషి చేసిన వ్యక్తిగాని అయి ఉండాలి. ఈ అథారిటీ ఎన్సీపీఆర్ ఏర్పాడిన తరువాత రద్దవుతుంది.

ఉచిత నిర్బంధ ప్రాథమిక విద్యకు అర్హత
సెక్షన్ 5 - టీసీ అడిగి హక్కు అడిగి హక్కు ఉంది. ఈ టీసీ సహాయంతో ఎన్1, ఎన్2 పాఠశాలకు స్థానికంగా జిల్లా వెలుపలకు, రాష్ట్ర వెలుపలకు బదిలీ కోరుకోవచ్చు. టీసీ అనేది అధ్యయన కారణం. టీసీ ఇవ్వడానికి నిరాకరిస్తే టీసీ లేదని అధ్యయన నిలిపివేస్తే తక్షణం స్థానిక అధికారికి ఫిర్యాదు చేయాలి.

సంఘానికి సిఫారసు చేయమని కోరుతుంది
సెక్షన్ 8 - సముచిత ప్రభుత్వ విధులు - నిర్బంధ విద్యను అందించాలి
సెక్షన్ 9 - స్థానిక ప్రభుత్వ విధులు నిర్బంధ విద్య - పాఠశాలలో ప్రవేశానికి హామీ, హాజరుకు హామీ, ప్రాథమిక విద్య పూర్తి చేయడానికి హామీ, పర్యవేక్షణ, అందు బాటు, వసతులు, వివక్షకు గురికాకుండా చేయటం, ఉపాధ్యాయులకు శిక్షణ సౌకర్యం సముచిత ప్రభుత్వం - కొత్త కోర్సుల రూపకల్పన, అకడమిక్ క్యాంపెండ్
▶ స్థానిక ప్రభుత్వం - పాఠశాలలో చేరని పిల్లల వివరాల సేకరణ, పిల్లల రికార్డుల నిర్వహణ, వలస కుటుంబాల పిల్లలకు అధ్యయనలో ప్రాధాన్యం, అకడమిక్ క్యాంపెండ్ అభివృద్ధి
▶ సెక్షన్ 10 - ప్రాథమిక విద్యలో చేర్చడం సంరక్షకుల బాధ్యత
▶ రాజ్యాంగంలోని 280 అధికరణలు అనుసరించి 51 ఏదైనా ఒక రాష్ట్రానికి అధిక నిధులు ఇవ్వాలని అందించడం సంరక్షకుల బాధ్యత అని వేర్కొన్నారు.

సిప్రి నివేదిక ప్రకారం భారతదేశంలో అణ్యాయుధాల సంఖ్య?

- రెండు రోజుల ఇండియా IORA క్రాయిట్ టూరిజం సదస్సు ఏ నగరంలో ముగిసింది?
1. బెంగళూరు 2. న్యూఢిల్లీ
3. హైదరాబాద్ 4. అహ్మదాబాద్
- 2024, ఆగస్టులో మొదటి బహుళజాతి వైమానిక విన్యాసం అయిన తరంగ శక్తి ఏ దేశం ఆతిథ్యం ఇవ్వనుంది?
1. ఇండియా 2. రష్యా
3. జపాన్ 4. యూఎస్ఎ
- 2024, జూన్లో దేశం తరపున అత్యధిక చదుగులు చేసిన రెండో శ్రీదాశాబతి ఎవరు?
1) Harleen Deol
2) Harmanpreet Kaur
3) Smriti Mandhana
4) Renuka Singh
- చెక్ లబ్ధికలో జరిగిన గ్రాండ్ ఫ్రీక్స్ 2024 ఫోటోలో రజత చక్రకాన్ని ఎవరు గెలుచుకున్నారు?
1) Lovlina Borgohain
2) Sakshi Malik
3) Nisha Dahiya
4) Mirabai Chanu
- 2024, మే లో భారతదేశ బోకు ధరల సూచిక ఎంత?
1. 1.61 శాతం 2. 2.61 శాతం
3. 2.10 శాతం 4. 2.41 శాతం
- రిషియన్ అసోసియేషన్ ఆఫ్ హెయిర్ రిస్కోరేషన్ సర్క్యూల్ అధ్యక్షుడిగా ఎవరు నియమితులయ్యారు?
1. గౌరవ్ బెనర్జీ
2. జీతా అహిర్
3. ఇందిరా మణి పాండే
4. డా. కపిల్ ధయ
- ఎదాతలకరణ, కరవును ఎదుర్కోవడానికి ప్రపంచ బివోత్వం 2024 ఏ తేదీన జరుపుకోవాలి?
1. జూన్ 15 2. జూన్ 16
3. జూన్ 17 4. జూన్ 18
- వీటర్ పెల్లిగిని ఏ దేశ అధ్యక్షుడిగా ప్రమాణ స్వీకారం చేశారు?
1) స్థానేనియా 2) లోమేనియా
3) స్థానేనియా 4) లిథువేనియా
- వి.శాంతారామ్స్ లైఫ్ టైమ్ అచీవ్మెంట్ అవార్డు 2024 ఎవరికి లభించింది?
1) Subbiah Nallamothu
2) Neeli Bendapudi
3) Deepika Misra

- Shanti Lakra
- ఇంటర్నేషనల్ డే ఆఫ్ స్పామ్మిలి రెమిమి స్టేషన్ ప్రతి సంవత్సరం ఏ రోజున నిర్వహిస్తారు?
1. జూన్ 15 2. జూన్ 16
3. జూన్ 17 4. జూన్ 18
- 2024, జూన్లో చెన్నైలో ఎం.ఎస్.ఎం.ఈ సెక్టార్ కోసం డ్రెడిట్ క్యాంపును ఏ బ్యాంక్ నిర్వహించింది?
1. స్టేట్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా
2. యాక్సిస్ బ్యాంక్
3. ఇండియన్ బ్యాంక్
4. హెచ్.డి.ఎఫ్.సి బ్యాంక్
- గ్లోబల్ విండ్ ఎనర్జీ కార్పొరేషన్ ఇండియా వైర్లనుగా ఎవరు నియమితులయ్యారు?
1) Girish Tanti
2) Jetha Ahir
3) Inder Pal Singh Bindra
4) Raj Priy Singh
- ది అడ్వెంట్స్ ఆఫ్ ఎ-ఎ-మమ్మ : ఎడ్ ఫ్రెండ్స్ ఏ హోమ్ పేరుతో పుస్తకాన్ని ఎవరు ప్రారంభించారు?
1) అనుస్థు శర్మ
2) అలియా భట్
3) ప్రియాంక చోప్రా
4) కల్పితా
- డేవిడ్ వైన్ ఇటీవలే లిబ్రియన్ ప్రకటించారు. అతను ఏ క్రీడకు సంబంధించిన వారు?
1. క్రికెట్ 2. టెన్నిస్
3. బ్యాడ్మింటన్ 4. ఫుట్ బాల్
- ప్రపంచ సస్టెయినబుల్ గ్యాస్ట్రోనమీ బివోత్వ వాన్ని ఏ రోజున నిర్వహించుకుంటారు?
1. జూన్ 15 2. జూన్ 16
3. జూన్ 17 4. జూన్ 18
- మురళీధర చంద్రావంట్ భండార ఇటీవల మరణించారు. అయిన ఏ రాష్ట్రానికి చెందిన వాటి గవర్నర్
1. కేరళ 2. ఒడిశా
3. ఆంధ్రప్రదేశ్ 4. తెలంగాణ
- డ్యూప్రకాశ ప్రసంగలను నిరోధించే అంతర్జాతీయ బివోత్వవాన్ని ఏ రోజున నిర్వహిస్తారు?
1. జూన్ 14 2. జూన్ 17



- జూన్ 18 4. జూన్ 19
- పూర్వాయతల్-ఆపరేటింగ్ బ్యాంక్ లిక్విడేషన్ తర్వాత నుంచి DICGC డిపాజిట్ బాంధగత గలబ్బ డిపాజిట్ బీమా క్లెయిమ్ మొత్తం ఎంత?
1) రూ. 2 లక్షలు 2) రూ. 3 లక్షలు
3) రూ. 4 లక్షలు 4) రూ. 5 లక్షలు
- 2024, జూన్లో రూపే వేమ్ క్రెడిట్ కార్డును ప్రారంభించేందుకు నేషనల్ పేమెంట్స్ కార్పొరేషన్ ఆఫ్ ఇండియాతో ఏ బ్యాంకు ఒప్పందం కుదుర్చుకుంది?
1. ఐసీఐసీ బ్యాంకు
2. యాక్సిస్ బ్యాంకు
3. హెచ్.డి.ఎఫ్.సి బ్యాంకు
4. ఫెడరల్ బ్యాంకు
- ప్రపంచంలోని ప్రీమియర్ డిస్కం అండ్ సెక్యూరిటీ ఎక్స్పో యూరోపియన్ 2024ని ఏ నగరం నిర్వహిస్తుంది?
1. న్యూఢిల్లీ 2. బెర్లిన్
3. పారిస్ 4. సోఫియా
- నలంద జిల్లాలోని రాజ్ గిరిలో నలంద విశ్వవిద్యాలయ నూతన క్యాంపస్ను ఎవరు ప్రారంభించారు?
1. అమిత్ షా 2. నరేంద్ర మోదీ
3. నితీశ్ కుమార్ 4. ద్రాపది ముర్ము
- సంఘరణలో లైంగిక హింస నిర్మూలన కోసం అంతర్జాతీయ బివోత్వవాన్ని ఏ రోజున నిర్వహిస్తారు?
1. జూన్ 17 2. జూన్ 18
3. జూన్ 19 4. జూన్ 20

- అనియోల్ తైవాన్, నేపాల్ తర్వాత స్వల్పంగా వివాదాలను అనుమతించిన మూడో దేశం ఏది?
1. జపాన్ 2. ఇండియా
3. థాయిలాండ్ 4. ఇండోనేషియా
- మలబార్ లవర్ ఫెస్టివల్ 2024 ఏ రాష్ట్రంలో నిర్వహిస్తారు?
1. గుజరాత్ 2. నాగలాండ్
3. కేరళ 4. మధ్యప్రదేశ్
- ప్రపంచ సిటీ సెల్ అవేర్సెస్ డే ను ఏటా ఎప్పుడు నిర్వహిస్తారు?
1. జూన్ 18 2. జూన్ 19
3. జూలై 19 4. ఆగస్టు 19
- వాన్ మిత్ యాజన్ కింద హన్ మిత్లను ఏ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నియమించుకుంది?
1. ఉత్తరప్రదేశ్ 2. మధ్యప్రదేశ్
3. హర్యానా 4. రాజస్థాన్
- సి.పి. నివేదిక ప్రకారం భారతదేశంలో అణ్యాయుధాల సంఖ్య?
1. 140 2. 172
3. 192 4. 200
- జూన్ 19 4. జూన్ 20
- ఇటీవల అంతర్జాతీయ క్రీకెట్ లిబ్రియన్ ప్రకటించిన ట్రెంట్ బాల్ట్ ఏ దేశానికి చెందిన వారు?
1. ఆస్ట్రేలియా 2. దక్షిణాఫ్రికా
3. ఇంగ్లండ్ 4. న్యూజిలాండ్
- ఇటీవల మరణించిన డేవిడ్ జాన్సన్ ఎవరు?
1. క్రికెటర్ 2. పుట్టబాలర్
3. రచయిత 4. సినిమాయిత్
- వాదాచన పోర్ట్ ఏ రాష్ట్రంలో నిర్వహిస్తారు?
1. గోవా 2. కర్ణాటక
3. ఒడిశా 4. మహారాష్ట్ర
- క్రీకెట్ అండ్ ఎమర్జింగ్ టెక్నాలజీస్ భారత్-యూఎస్ చొరవ రెండో సమావేశం ఏ నగరంలో జరిగింది?
1. న్యూఢిల్లీ 2. శాన్ ఫ్రాన్సిస్కో
3. న్యూయార్క్ 4. హైదరాబాద్
- ప్రపంచంలో మొదటి మానవసౌకర్య వ్యవస్థ బలగాలను ఏ దేశం ప్రారంభించింది?
1. అమెరికా 2. భారత్
3. సింగపూర్ 4. చైనా
- కోపా అమెరికా పుట్టబాల్ బోర్డెంట్ 2024 48వ ఏడవన ఏ దేశం నిర్వహించింది?
1. చైనా 2. భారత్
3. యూఎస్ఎ 4. జర్మనీ
- విశ్వరాజ్యసమితి ల్యాండ్ హీరోగా ఎవరు గౌరవించబడ్డారు?
1. సిద్ధిక్ సకర్ 2. అల్-కాఫి
3. పూర్ణిమ దేవి బర్మన్ 4. బీబీ కాంబోజీ
- జింటాబోలో కమగొన్న కొత్త డైవోసార్
1. జూన్ 21 2. జూన్ 17

పోటీ పరీక్షల ప్రత్యేకం
కరెంట్ అప్డేట్స్

సత్కునారాయణ
టాపర్స్ ఇన్స్టిట్యూట్, దిలీపపురం, హైదరాబాద్
9652578639

